

Inhoudsopgave

VERKORTE INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE

LIJST MET AFKORTINGEN

Hoofdstuk 1

INLEIDING EN VERANTWOORDING

- 1.1 Het onderwerp van het onderzoek
- 1.2 Het aansprakelijkheidsrisico van scholen
- 1.3 De zorgplicht van scholen; een open norm
- 1.4 Probleemstelling van het onderzoek
- 1.5 Belang van het onderzoek
- 1.6 Methode van het onderzoek
- 1.7 Afbakening van het onderzoek
- 1.8 Plan van behandeling
- 1.9 Terminologie

Hoofdstuk 2

ONDERWIJSRECHTELIJKE ACHTERGROND

- 2.1 Inleiding
- 2.2 Onderwijswetten door de jaren heen – in vogelvlucht
  - 2.2.1 Inleiding
  - 2.2.2 Onderwijs in de Grondwet
  - 2.2.3 Onderwijs in materiële wetten
- 2.3 Stelsels van scholen
  - 2.3.1 Inleiding
  - 2.3.2 Stelsel; openbaar of bijzonder
  - 2.3.3 Stelsel; leeftijd en ontwikkeling
  - 2.3.4 Stelsel; school, bevoegd gezag en bestuur
- 2.4 Leerplicht
- 2.5 Toezicht door de overheid
  - 2.5.1 Inleiding
  - 2.5.2 Toezicht door de overheid
  - 2.5.3 Onderzoek naar bekwaamheid en zedelijkheid
  - 2.5.4 Deugdelijkheidseisen en bekostigingvoorwaarden
- 2.6 Rechtsverhouding; onderwijsovereenkomst?
  - 2.6.1 Inleiding

- 2.6.2 Onderwijsovereenkomst?
- 2.6.3 Aanbeveling
- 2.7 Toelating, schorsing en verwijdering
  - 2.7.1 Inleiding
  - 2.7.2 Toelating
  - 2.7.3 Schorsing en verwijdering
  - 2.7.4 Rechtsgang
- 2.8 Klachtrecht en de zorgplicht
  - 2.8.1 Inleiding
  - 2.8.2 Inhoud en procedure
  - 2.8.3 Invloed klachtrecht op de zorgplicht
- 2.9 Conclusie

Hoofdstuk 3

HISTORISCHE ACHTERGROND

- 3.1 Inleiding
- 3.2 De Romeinse tijd
- 3.3 De Groot en Van der Linden
- 3.4 Wetboek Napoleon ingerigt voor het Koninkrijk Holland
- 3.5 Code Civil/Wetboek Napoleon
- 3.6 Burgerlijk Wetboek 1838
- 3.7 Kwalitatieve aansprakelijkheid van de schoolonderwijzer
  - 3.7.1 Inleiding
  - 3.7.2 Tekst van art. 1403 BW 1838
  - 3.7.3 Ratio van art. 1403 BW 1838
  - 3.7.4 Wie is 'schoolonderwijzer'?
  - 3.7.5 Wie is 'leerling'?
  - 3.7.6 Wie is vorderingsgerechtigd?
  - 3.7.7 Reikwijdte van de aansprakelijkheid van de onderwijzer
    - 3.7.7.1 Beperking naar 'toezicht'
    - 3.7.7.2 Beperking naar schuld
  - 3.7.8 Pluraliteit van aansprakelijken
  - 3.7.9 Ondergang van de aansprakelijkheid van de onderwijzer
- 3.8 Conclusie

Hoofdstuk 4

DE ZORGPLICHT VAN SCHOLEN: INLEIDING

- 4.1 Inleiding
- 4.2 Begripsbepalingen
- 4.3 Zorgvuldigheidsnorm en zorgplichten onderscheiden?
- 4.4 Maatman
- 4.5 De grondslag van een zorgplicht
  - 4.5.1 Inleiding
  - 4.5.2 Verkenning van de grondslag van een zorgplicht
  - 4.5.3 Grondslag van een zorgplicht
- 4.6 De grondslag van de zorgplicht van scholen: *in loco parentis*

- 4.6.1 De doctrine *in loco parentis*
- 4.6.2 *In loco parentis* als grondslag van de zorgplicht van scholen
- 4.7 Vier uitgangspunten voor de zorgplicht van scholen
  - 4.7.1 Inleiding
  - 4.7.2 (1) ‘Zorgplicht’, geen ‘bijzondere’ zorgplicht
  - 4.7.3 (2) Herformulering van de definitie
  - 4.7.4 (3) De zorgplicht als inspanningsverbintenis
  - 4.7.5 (4) Begrenzing bovenzijde zorgplicht; *in loco parentis*
- 4.8 Aanvang en einde van de zorgplicht van scholen
  - 4.8.1 Inleiding
  - 4.8.2 Zorgplicht voor, na en tijdens schooltijd.
  - 4.8.3 Zorgplicht buiten schooltijd
- 4.9 Conclusie

Hoofdstuk 5

DE ZORGPLICHT VAN SCHOLEN: ONGEVALLEN

- 5.1 Inleiding
- 5.2 Regelgeving
- 5.3 Jurisprudentie
  - 5.3.1 Inleiding
  - 5.3.2 Jurisprudentie zorg voor de inrichting
    - 5.3.2.1 Inleiding
    - 5.3.2.2 De ‘vaste’ inrichting
    - 5.3.2.3 De ‘losse’ inrichting
    - 5.3.2.4 Speeltoestellen
  - 5.3.3 Jurisprudentie zorg voor de inrichting van activiteiten
  - 5.3.4 Jurisprudentie zorg voor voldoende toezicht
    - 5.3.4.1 Inleiding
    - 5.3.4.2 Toezicht binnen de school
    - 5.3.4.3 Toezicht op het schoolplein
  - 5.3.5 Jurisprudentie inzake een verzekeringsplicht voor scholen
- 5.4 Toetsingscriteria voor scholen bij ongevallen
  - 5.4.1 Inleiding
  - 5.4.2 Diverse toetsingscriteria
  - 5.4.3 Toetsingscriteria voor scholen bij ongevallen
  - 5.4.4 (1) Het gedrag en de persoon van de actor
    - 5.4.4.1 (1A) De aard van de gedraging
    - 5.4.4.2 (1B) Het belang dat met de gedraging wordt gediend
    - 5.4.4.3 (1C) De kennis en kunde van de actor
  - 5.4.5 (2) Het risico
    - 5.4.5.1 (2A) De aard van de schade
    - 5.4.5.2 (2B) De hoegrootheid van de kans op schade
    - 5.4.5.3 (2C) De voorzienbaarheid van de schade
  - 5.4.6 (3) De afwendbaarheid van het risico
    - 5.4.6.1 (3A) De gebruikelijkheid van voorzorgsmaatregelen
    - 5.4.6.2 (3B) De moeite, kosten en bezwaren van voorzorgsmaatregelen

- 5.4.6.3 (3C) Het effect van voorzorgsmaatregelen
- 5.4.7 (4) Het gedrag en de persoon van de benadeelde
- 5.4.7.1 (4A) De te verwachten (on)oplettendheid en (on)voorzichtigheid
- 5.4.7.2 (4B) De karakteristieken van de benadeelde
- 5.5 Achtergrond: 'toezicht'
- 5.5.1 Inleiding
- 5.5.2 Toezicht
- 5.5.3 Algemeen en concreet toezicht
- 5.5.4 Jurisprudentie algemeen en concreet toezicht
- 5.6 Achtergrond: doorwerking publiekrecht en zelfregulering
- 5.6.1 Inleiding
- 5.6.2 Doorwerking van publiekrechtelijke normen
- 5.6.3 Doorwerking van zelfregulering
- 5.6.4 Conclusie invloed van publiekrecht en zelfregulering
- 5.7 De zorgplicht van scholen: ongevallen
- 5.7.1 Inleiding
- 5.7.2 Vijf uitgangspunten voor de zorgplicht
- 5.7.2.1 Inleiding
- 5.7.2.2 Vijfde uitgangspunt: kinderen spelen en stoeien
- 5.7.3 De zorgplicht: indeling in fasen
- 5.7.4 Zorgplicht in de fase van voorzorg
- 5.7.4.1 Regelgeving en toetsingsmaatstaf
- 5.7.4.2 (1) Het gedrag en de persoon van de school
- 5.7.4.3 (2) Het risico
- 5.7.4.4 (3) De afwendbaarheid van het risico
- 5.7.4.5 (4) Het gedrag en de persoon van de leerling
- 5.7.5 Zorgplicht in de fase van uitvoering
- 5.7.6 Zorgplicht in de fase van nazorg
- 5.8 Conclusie

Hoofdstuk 6

DE ZORGPLICHT VAN SCHOLEN: BEWEGINGSONDERWIJS EN SPORTBEOEFENING

- 6.1 Inleiding
- 6.2 Regelgeving
- 6.3 Jurisprudentie
- 6.3.1 Inleiding, indeling in fasen
- 6.3.2 Jurisprudentie eerste subfase van voorzorg
- 6.3.2.1 Inleiding
- 6.3.2.2 (2) Geschiktheid van de oefening
- 6.3.2.3 (3) Instructies
- 6.3.2.4 (4) Helpen en vangen
- 6.3.2.5 (5) Toezicht
- 6.3.2.6 (6) Inrichting van de omgeving
- 6.3.3 Jurisprudentie tweede subfase van voorzorg
- 6.3.3.1 (1) Bescherming van het lichaam

- 6.3.3.2 (2) Landingsvlak
- 6.3.3.3 (3) Inrichting van de omgeving
- 6.3.4 Jurisprudentie fase van uitvoering
- 6.3.5 Jurisprudentie fase van nazorg
- 6.4 Achtergrond: zorgplicht van een beroepsbeoefenaar
- 6.4.1 Inleiding
- 6.4.2 Toetsingsmaatstaf voor beroepsbeoefenaren
- 6.5 De zorgplicht van scholen: bewegingsonderwijs en sportbeoefening
- 6.5.1 Inleiding
- 6.5.2 Afbakening bewegingsonderwijs vs ‘sport en spel’
- 6.5.3 Vijf uitgangspunten voor de zorgplicht
- 6.5.3.1. Inleiding
- 6.5.3.2 Vijfde uitgangspunt: spanningsveld tussen ontwikkeling en veiligheid
- 6.5.4 Norm: ‘redelijk bekwaam redelijk handelend docent LO’
- 6.5.5 Nadere invulling zorgplicht; indeling in fasen
- 6.5.5.1 Inleiding
- 6.5.5.2 Fase van voorzorg, toetsingsmaatstaf
- 6.5.5.3 Eerste subfase van voorzorg: voorkoming van ongevallen
- 6.5.5.4 Tweede subfase van voorzorg: beperking van schade
- 6.5.5.5 Fase van uitvoering
- 6.5.5.6 Fase van nazorg
- 6.6 Conclusie

Hoofdstuk 7

DE ZORGPLICHT VAN SCHOLEN: PESTEN, MISBRUIK EN GEWELD

- 7.1 Inleiding
- 7.1.1 Inleiding
- 7.1.2 Meer aandacht voor (on)veiligheid en de gevolgen
- 7.1.3 Aandacht in de jurisprudentie voor (on)veiligheid
- 7.2 Regelgeving
- 7.3 Jurisprudentie
- 7.3.1 Jurisprudentie pesten
- 7.3.2 Jurisprudentie seksueel misbruik
- 7.3.3 Jurisprudentie geweld en incidenten
- 7.4 Achtergrond: onrechtmatig ‘nalaten’
- 7.4.1 Inleiding
- 7.4.2 ‘Onrechtmatig nalaten’; afbakening
- 7.4.3 Toepassing ‘onrechtmatig nalaten’ op de zorgplicht van scholen
- 7.4.4 Plicht tot handelen
- 7.4.5 Waarnemen van een gevaarsituatie?
- 7.5 De zorgplicht van scholen: pesten, misbruik en geweld
- 7.5.1 Inleiding
- 7.5.2 Vijf uitgangspunten voor de zorgplicht

- 7.5.2.1 Inleiding
- 7.5.2.2 Vijfde uitgangspunt: de school is geen primaire veroorzaker
- 7.5.3 Zorgplicht; indeling in fasen
- 7.5.4 Fase van voorzorg
  - 7.5.4.1 Inleiding
  - 7.5.4.2 Inhoud van het veiligheidsbeleid
  - 7.5.4.3 Duidelijkheid en handhaving van het veiligheidsbeleid
  - 7.5.4.4 Doorwerking van wettelijke verplichtingen
- 7.5.5 Fase van uitvoering
  - 7.5.5.1 Inleiding
  - 7.5.5.2 Toezicht en nalaten
  - 7.5.5.3 Waarnemen van een gevaarsituatie
  - 7.5.5.4 Maatregelen jegens leerlingen
  - 7.5.5.5 Maatregelen tegen cyberbullying?
  - 7.5.5.6 Maatregelen tegen derden
  - 7.5.5.7 Conclusie maatregelen
- 7.5.6 Fase van nazorg
- 7.6 Conclusie

Hoofdstuk 8

DE ZORGPLICHT VAN SCHOLEN: DE KWALITEIT VAN HET ONDERWIJS

- 8.1 Inleiding
- 8.2 Regelgeving
- 8.3 Jurisprudentie
  - 8.3.1 Inleiding
  - 8.3.2 Jurisprudentie schadevergoeding voor kwaliteit onderwijs
  - 8.3.3 Jurisprudentie andere vorderingen ter zake kwaliteit onderwijs
- 8.4 Achtergrond: beleidsvrijheid en terughoudende toetsing
  - 8.4.1 Inleiding
  - 8.4.2 'Beleids' vrijheid ouders
  - 8.4.3 Beleidsvrijheid curatoren
  - 8.4.4 Beleidsvrijheid (semi)overheden
- 8.5 De zorgplicht van scholen: de kwaliteit van het onderwijs
  - 8.5.1 Inleiding
  - 8.5.2 Vier uitgangspunten voor de zorgplicht
  - 8.5.3 Twee fasen en een tweetrapstoetsing
  - 8.5.4 Eerste fase: beleidsvrijheid en terughoudende toetsing
    - 8.5.4.1 Inleiding
    - 8.5.4.2 Beleidsvrijheid en terughoudende toetsing
    - 8.5.4.3 Achtergrond en rechtvaardiging
  - 8.5.5 Tweede fase: concrete toetsing jegens specifieke leerling
    - 8.5.5.1 Inleiding
    - 8.5.5.2 Toetsingsmaatstaf: redelijk bekwaam en redelijk handelend
    - 8.5.5.3 Doorwerking van publiekrechtelijke regelgeving en toezicht
    - 8.5.5.4 Concrete maatregelen en rechterlijke toetsing

8.6 Conclusie

Hoofdstuk 9

DE ZORGPLICHT VAN SCHOLEN: HET OVERZICHT

- 9.1 Inleiding
- 9.2 Bestaan en grondslag van de zorgplicht
- 9.3 Reikwijdte van de zorgplicht: aanvang en einde
- 9.4 Reikwijdte van de zorgplicht; vier uitgangspunten
  - 9.4.1 Inleiding
  - 9.4.2 Geen 'bijzondere' zorgplicht
  - 9.4.3 Herformulering van de zorgplicht
  - 9.4.4 De zorgplicht als inspanningsverbintenis
  - 9.4.5 Begrenzing bovenzijde van de zorgplicht; *in loco parentis*
- 9.5 Reikwijdte van de zorgplicht; per categorie
- 9.6 De zorgplicht bij ongevallen
  - 9.6.1 Inleiding en uitgangspunten
  - 9.6.2 Indeling in fasen
- 9.7 De zorgplicht tijdens bewegingsonderwijs en sportbeoefening
  - 9.7.1 Inleiding en uitgangspunten
  - 9.7.2 Toetsingsmaatstaf: redelijk bekwaam en redelijk handelend
  - 9.7.3 Indeling in fasen
- 9.8 De zorgplicht bij pesten, misbruik en geweld
  - 9.8.1 Inleiding en uitgangspunten
  - 9.8.2 Indeling in fasen
- 9.9 De zorgplicht voor de kwaliteit van het onderwijs
  - 9.9.1 Inleiding en uitgangspunten
  - 9.9.2 Twee fasen en een tweetrapstoetsing
- 9.10 Conclusie

ENGELSE SAMENVATTING

LITERATUURLIJST

JURISPRUDENTIEREGISTER